

וְאִם אַתָּה לֹא תַחְזִיר אֵלַיִן פְּסוּיִין לִיְהוָה קָדָם
 דִּיתְפַּנִּישׁ מִנִּיה שְׁמַשׁ דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ פִּי שְׁמַשׁ וּמַגֵּן יְהוּ"ה
 אֱלֹהֵי"ם, הָכִי יתְפַנֵּישׁ מִינְךָ נְשַׁמְתָּא, דְּאֶתְמַר
 בָּהּ (תהלים פט לו) כְּסָאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ נִגְדִי, מִדָּה לְקַבֵּל
 מִדָּה, וּבִגֵּין דָּא עַד בֵּא שְׁמַשׁ תְּשִׁיבֵנוּ לוֹ, לוֹ
 לְעֵנִי דְאִיהוּ צְדִיק, וְלִשְׁכִּינְתָּא דְאִיהִי עֲנִיָּה
 בְּגִלוּתָא, פִּד יְתִי לִילֵינָא דְאִיהִי גִלוּתָא, בְּמָה
 יִשְׁכַּב (דף קמב ע"ב) שְׁכִינְתָּא, דְּוִדְאֵי שְׁמַשׁ
 דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא נִהִיר לָהּ בְּגִלוּתָא
 דְּאִיהִי לִילֵינָא, וְאֶשְׁתְּאַרְתּ בַּחֲשׂוֹכָא, וּבִגֵּין דָּא
 צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְאַנְהָרָא לָהּ בְּגִלוּתָא בְּאוֹר וְנֵר,
 דְּאִיהוּ תוֹרָה וּמִצְוָה, אוֹר נְשַׁמְתָּא, נ"ר נֶפֶשׁ
 רוּחָא דְאֵינוֹן סִימָן נ"ר, בְּתִי דְתַפְלִי לְמִשְׁכַּב
 בָּהּ שְׁכִינְתָּא בְּגִלוּתָא, וְכִסּוּיָא דְצִיצִית
 לְאַתְעֻטָּפָא בֵּיהּ בְּמִשְׁכַּבָּה.

וְאִם אַתָּה לֹא תַחְזִיר אֶת הַפְּסוּיִים
 הַלְלוּ קָדָם שִׁיתְפַּנֵּס מִמֶּנּוּ הַשֶּׁמֶשׁ,
 שֶׁהוּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר
 בּוֹ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמַגֵּן יְהוּ"ה אֱלֹהֵי"ם,
 כִּי תִתְכַנַּס מִמֶּךָ נִשְׁמַתְךָ, שֶׁנֶּאֱמַר
 בָּהּ כְּסֹאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ נִגְדִי, מִדָּה כִּנְגֵד
 מִדָּה, וּמִשׁוֹם זֶה עַד בֵּא הַשֶּׁמֶשׁ
 תְּשִׁיבֵנוּ לוֹ, לוֹ - לְעֵנִי, שֶׁהוּא
 צְדִיק, וְלִשְׁכִּינָה שֶׁהִיא עֲנִיָּה
 בְּגִלוּת, כְּשִׁיבָא הַלֵּילָה שֶׁהוּא
 גִלוּת, בְּמָה תִשְׁכַּב הַשְּׁכִינָה?
 שְׁוִדְאֵי הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, לֹא מְאִיר לָהּ בְּגִלוּת,
 שֶׁהִיא הַלֵּילָה, וְנִשְׁתְּאַרְתּ בַּחֲשֵׁכָה,
 וּמִשׁוֹם זֶה צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהֵאִיר
 לָהּ בְּגִלוּת בְּאוֹר וְנֵר, שֶׁהוּא תוֹרָה
 וּמִצְוָה, אוֹר הַנְּשָׁמָה, נ"ר - נֶפֶשׁ
 רוּחָא, שֶׁהֵם סִימָן נ"ר, בְּתִי הַתַּפְּלִין
 שֶׁתִּשְׁכַּב בָּהֶם הַשְּׁכִינָה בְּגִלוּת,
 וְכִסּוּיָא שֶׁל צִיצִית לְהַתְעֻטֵף בָּהּ
 בְּמִשְׁכַּבָּה.

וּבִגֵּין דָּא אֵי בַר נֶשׁ לֹא אֵנָה תַפְּלִין וְצִיצִית,
 בְּמָה יִשְׁכַּב אִיהִי בְּגִלוּתָא, עֲלֵהּ
 אֶתְמַר (תהלים מא ב) אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דֵּל בְּיוֹם
 רַעָה יִמְלִטְהוּ יְהוּ"ה, וּבִזְכוּת פְּקוּדֵינִי אֵלַיִן
 יִרְתִּין בְּנֵי נֶשָׁא תִלַּת קְטָרִין, דְּאֵינוֹן נְשַׁמְתָּא
 וְרוּחָא וְנֶפֶשָׁא, וּבָהּ צְרִיךְ לְמַקְרִי לְיִשְׂרָאֵל
 עֲלָאָה, דִּינְחִית לְאַנְהָרָא בְּשְׁכִינְתָּא בְּנֵהוּרָא
 דְּפוּרְקָנָא, דְּאִיהִי שְׁמַשׁ צְדָקָה, וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהּ
 לְיִשְׂרָאֵל דְּאֵינוֹן בְּבֵי מִרְעָא בְּגִלוּתָא. דְּצְדָקָה
 אִיהִי שְׁכִינְתָּא עֲלָאָה, עֲלֵהּ אֶתְמַר (איכה ב יג) מִי
 יִרְפָּא לָךְ, וְאִיהִי כ"ה כ"ה אֶתְוֹן דְּקָרִיאת שְׁמַע
 עַרְבִית וְשַׁחְרִית, וּבֵיהּ נַחְתָּא לְיִשְׂרָאֵל לְמַפְרָק
 שְׁכִינְתָּא, אֲבָל בִּימֵינָא אוֹקִים לָהּ וְרַחַם עֲלֵהּ,
 הָדָא הוּא דְכַתִּיב (ישעיה נד ח) וּבְחֻסְדִּי עוֹלָם
 רַחֲמֵתִיךָ, וּבִגֵּין דָּא נְשַׁמְתָּא וְרוּחָא וְנֶפֶשָׁא
 אֵינוֹן מִשְׁכַּבָּא (מִשְׁכּוּנָא) דְּשְׁכִינְתָּא בְּגִלוּתָא,
 וְעֲלֵיהּ אֶתְמַר (דברים כד יג) וְשָׁכַב בְּשִׁלְמָתוֹ

וּמִשׁוֹם כֵּן, אִם אָדָם אֵינוֹ מְנִיחַ
 תַּפְּלִין וְצִיצִית, בְּמָה הִיא תִשְׁכַּב
 בְּגִלוּת? עֲלִיו נֶאֱמַר אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל
 אֶל דֵּל בְּיוֹם רַעָה יִמְלִטְהוּ יְהוּ"ה,
 וּבִזְכוּת הַמִּצְוֹת הַלְלוּ יוֹרְשֵׁים
 בְּנֵי אָדָם שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, שֶׁהֵם
 נְשָׁמָה רוּחַ וְנֶפֶשׁ, וּבָהֶם צְרִיךְ
 לְקָרָא אֶת יִשְׂרָאֵל הַעֲלִיּוֹן שֶׁיִּרְד
 לְהֵאִיר לְשְׁכִינָה בְּאוֹר הַגְּאֻלָּה,
 שֶׁהִיא שְׁמַשׁ צְדָקָה, וּמִרְפָּא
 בְּכַנְפֵיהּ, לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּבֵית
 הַחֲלִי בְּגִלוּת, שֶׁצְדָקָה הִיא
 הַשְּׁכִינָה הַעֲלִיּוֹנָה, עֲלֵיהּ נֶאֱמַר מִי
 יִרְפָּא לָךְ, וְהִיא עֲשָׂרִים וְחַמֵּשׁ
 עֲשָׂרִים וְחַמֵּשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאת
 שְׁמַע עַרְבִית וְשַׁחְרִית, וּבוֹ יוֹרֵד
 לְיִשְׂרָאֵל לְגַאֵל אֶת הַשְּׁכִינָה, אֲבָל
 בְּיָמֵין מְקִים אוֹתָהּ וּמְרַחֵם עֲלֵיהּ.
 זֶהוּ שְׁפָתוֹב וּבְחֻסְדִּי עוֹלָם
 רַחֲמֵתִיךָ, וּמִשׁוֹם זֶה, נְשָׁמָה רוּחַ
 וְנֶפֶשׁ הֵם הַמִּשְׁכַּב (מִשְׁכּוּן) שֶׁל
 הַשְּׁכִינָה בְּגִלוּת, וְעַל זֶה נֶאֱמַר
 וְשָׁכַב בְּשִׁלְמָתוֹ וּבְרַכְךָ, וּמִשׁוֹם

וּבְרַכְךָ, וּבְגִין פְּקוּדֵינָא אֲלִין שְׂרִיא שְׂכִינְתָא עַל
בְּרַ נֶשׁ.

וְעַל נִשְׁמַתָּא אַתְמַר (מיכה ז ח) מִשְׁכַּבְתָּ חִיקְךָ
שְׁמַר פְּתַחַי פִּיד, דְּלֵא תְדוּר אִם לֹא
תְשַׁלֵּם, הֵדֵא הוּא דְכְתִיב (משלי כב כז) אִם אֵין לְךָ
לְשַׁלֵּם לְמָה יִקַּח מִשְׁכַּבְךָ מִתְחַתִּיד, וְאַשְׁתְּאַרוּ
רוּחַ וְנַפְשׁ יְתוּמִים, וְאִם נִשְׁמַתָּא עֲבַרְתָּ עַל
פְּקוּדֵי אֲוִרֵיתָא וְאַנְחַת חוּבִין בְּגוּפָא, דִּין אִיהוּ
לִיפְרַע מִנְכֶסֶי יְתוּמִים, בְּפְקוּדֵינָא דְעֵשָׂה
דְאַשְׁתְּאַר לֹון מִנִּשְׁמַתָּא, דְבְגִין חוּבִין נְטִלִין
מִחַיִּבְיָא מִשְׁכּוּנָא דְאִיהִי נִשְׁמַתָּא, וְדֵא
אִיהוּ (שמות כב כח) אִם חָבַל תְּחַבֵּל שְׁלֵמַת רַעְיָךְ.

וְאִי אִית לִיה חוּבִין וְאִית לִיה זְכוּוֹן, אַתְפְּרַעוּ
חוּבִין בְּזְכוּוֹן, וְאַתְמַר יִצְא שְׁכָרוּ
בְּהַפְסְדוּ, מִיַּד חֲזָרִין לִיה לְגוּפָא קָדָם דִּייתִי
שְׁמַשָּׂא, וְדֵא אִיהוּ (שם) עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תִּשְׁיַבְנוּ
לוֹ, דְכַד נְאִים בְּרַ נֶשׁ נִשְׁמַתָּא סָלְקָא מִנִּיה, וְלֹא
נְחַתַת בְּגוּפָא עַד דְפְרַעַת כָּל חוּבִין דְעַבְד
בְּרַ נֶשׁ בְּהֵוֹא יוּמָא, וּבְגִין דֵּא מִמְשַׁכְּן לָהּ
הֵוֹא בִי דִינָא דְלַעֲלֵא, בְּגִין דְמַקְטַרְגָּא סָלִיק
אַבְתְּרָהָא לְמַתְבַּע מִינָה דִינָא, בְּאַרְבַּע מִיתוֹת
בֵּית דִּין, תְּרִין דְאַתְמַר לַעֲלֵל, וְתִרִין דְאַיִנוּן
שְׂרִיין עַל אִינוּן דְמַגְלִין עֲרִיין דְאוֹרֵייתָא, זְכָאָה
אִיהוּ מָאן דְנִטִיר לָהּ בְּכָל יוּמָא.

וּבְזִמְנָא דְחוּבִין אִינוּן רַבְרַבִּין, וּמְלוֹה בְּרַ נֶשׁ
חוּבִין עַל מִשְׁכּוּנָא, אָבַד מִשְׁכּוּנָא
דְאִיהִי נִשְׁמַתָּא, וְלֹא חֲזָרַת לְגַבִּיה, וְכֹלֵא אִיהוּ
בְּדִין דְדִין לָהּ גְבוּרָה דְאִיהוּ בִי דִינָא רַבְרַבָּא,
בְּכָל לֵילֵיא בְּתִרִין עֶשֶׂר שְׁעֵתִין וּבְשַׁבְעִין וְתִרִין
רְגַעִין כַּחֲשַׁבֵּן חֶסֶד, דְאַתְמַר בִּיה (ישעיה מז
ח) וְהוּכַן בְּחֶסֶד כֶּסֶף, וְרָזָא דְמְלָה (איוב ז
יח) וְתַפְקְדֵנוּ לְבַקְרִים, לְרַגְעִים תִּבְחַנְנוּ.

הַמְצוֹות הִלְלוּ שׁוּרָה שְׂכִינָה עַל
אָדָם.

וְעַל הַנִּשְׁמָה נְאָמַר מִשְׁכַּבְתָּ חִיקְךָ
שְׁמַר פְּתַחַי פִּיד, שְׁלֵא תְדוּר אִם
לֹא תְשַׁלֵּם, זֶהוּ שְׁכָתוּב אִם אֵין
לְךָ לְשַׁלֵּם לְמָה יִקַּח מִשְׁכַּבְךָ
מִתְחַתִּיד, וְנִשְׁאַרוּ הַרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ
יְתוּמִים, וְאִם הַנִּשְׁמָה עוֹבְרַת עַל
מְצוֹות הַתּוֹרָה וְיִוְרְדִים חֲטָאִים
לְגוּף, דִּין הוּא לְפְרַע מִנְכֶסֶי
יְתוּמִים, בְּמְצוֹות עֵשָׂה שְׁנִשְׁאַר
לָהּ מִהַנִּשְׁמָה, שְׁבַגְלַל הַחֲטָאִים
נוֹטְלִים מִהַרְשָׁעִים אֶת הַמְשָׁפוֹן,
שְׁהוּא הַנִּשְׁמָה, וְזֶהוּ אִם חָבַל
תְּחַבֵּל שְׁלֵמַת רַעְיָךְ.

וְאִם יֵשׁ לוֹ חֲטָאִים וְיֵשׁ לוֹ זְכוּיֹות,
נְפְרַעִים הַחֲטָאִים בְּזְכוּיֹות, וְנְאָמַר
יִצְא שְׁכָרוּ בְּהַפְסְדוּ, מִיַּד מַחְזִירִים
אוֹתוֹ לְגוּף לְפָנֵי שְׂיַבָּא הַשֶּׁמֶשׁ,
וְזֶהוּ עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תִּשְׁיַבְנוּ לוֹ,
שְׁפַאֲשֵׁר הָאָדָם יֵשׁ, עוֹלָה מִמְנוּ
הַנִּשְׁמָה, וְאֵין יוֹרְדַת לְגוּף עַד
שְׁפוּרַעַת אֶת כָּל הַחֲטָאִים שְׁעֵשָׂה
הָאָדָם בְּאוֹתוֹ יוֹם, וּמְשׁוּם זֶה
מִמְשַׁכְּן אוֹתָהּ אוֹתוֹ בֵּית דִּין
שְׁלַמְעֵלָה, מְשׁוּם שְׁהַמְקַטְרַג
עוֹלָה אַחֲרֶיהָ לְתַבַּע מִמְנָה דִּין
בְּאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין - שְׁנַיִם
שְׁנַאֲמְרוּ לְמַעַלָה, וּשְׁנַיִם שְׁשׁוּרִים
עַל אוֹתָם שְׁמַגְלִים אֶת הַעֲרִיֹות
שֶׁל הַתּוֹרָה. אֲשֶׁרִי הוּא מִי
שְׁשׁוּמַר אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם.

וּבְזִמְנָן שְׁהַחֲטָאִים גְּדוּלִים, וּמְלוֹה
אָדָם חֲטָאִים עַל הַמְשָׁפוֹן, אָבַד
הַמְשָׁפוֹן, שְׁהִיא הַנִּשְׁמָה, וְלֹא
חוּרְתָא אֲלִיו, וְהַפֵּל הוּא בְּדִין
שְׁדִנָּה אוֹתָהּ הַגְּבוּרָה, שְׁהִיא בֵּית
הַדִּין הַגְּדוֹל, בְּכָל לֵילָה בְּשִׁתִּים
עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת וּבְשַׁבְעִים וּשְׁנַיִם
רְגַעִים כַּחֲשַׁבֵּן חֶסֶד, שְׁנַאֲמַר בּו
וְהוּכַן בְּחֶסֶד כֶּסֶף, וְסוּד הַדְּבָר -
וְתַפְקְדֵנוּ לְבַקְרִים, לְרַגְעִים
תִּבְחַנְנוּ.

ואית חובין דאינון בפתר, ולא יכילין לאסהדא בהון מלאכין דאזלין עם נשמתא, דאתמר בה (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך, הא שכנינתא סהידת עלייהו, הדא הוא דכתיב (ירמיה כג כד) אם יסתר איש במסתרים, בגין דשכינתא על רישיה, דאתמר בה דע מה למעלה ממך, עין רואה ואזן מעשיך בספר נכתבים, (לזמנין נשמתא לא הות מודה בחובין דתבע עליה יצר הרע, וחשיד יצר הרע בהאי), (נ"א ולזמנין נשמתא לא חבת וחשיד יצר הרע בהאי), ואזלין לגבי בי דינא ודן עלייהו דין הנשבעים, אומיאת נשמתא עלייהו ואתפטרת, ואם לאו פרעת.

ואית חובין דאתמר בהון (איוב לו ז) ובניד כל אדם יחתום, ומראין לה חתימת ידקא. ואית חובין דאינון על תנאי דאתני עליה לפרעא לון בהאי עלמא, דחובין דיליה באתריה, דלא יגבה לון תובע אלא באתריה, ואלין אינון חובין דעשרין שנין, ואית חובין לתתא, דאוקמוהו קדמאין דעד עשרין שנין (דף קמג ע"א) מענישין לתתא ולא לעילא, ואית חובין דמענישין לעילא ותבעין לון לעילא בי דינא רברבא, ובגינייהו ממשפנין נשמתא לעילא, ולא מניחין לה לנחתא לתתא, אבל בחובין דמענישין עלייהו לתתא, לא מענישין לה לעילא, ולא מעפבי ליה תמן, ואית חובין דנשמתא דגבין מנייהו בכל אתר, פגון (שמות כא יז) ומקלל אביו ואמו, דאתמר ביה מות יומת, מבי דינא דלעילא ומבי דינא דלתתא, דאתדנת בתרין דינין, ובגין חובא דא בכל אתר דאשפחין לה לעילא גבין מינה, ובכל אתר דאשפחין לה לתתא גבין מינה, ולית פקודא דלית לה רשו לאגנא עלהא,

ויש חטאים שהם בפתר, ולא יכולים להעיד בהם המלאכים שהולכים עם הנשמה, שנאמר בה כי מלאכיו יצוה לך, הרי השכינה מעידה עליהם, זהו שכתוב אם יסתר איש במסתרים, משום ששכינה על ראשו, שנאמר בה דע מה למעלה ממך, עין רואה ואזן מעשיך בספר נכתבים. (לפעמים הנשמה לא היתה מודה בחטאים שתובע עליו היצר הרע, וחשיד יצר הרע בזה) (ולפעמים הנשמה לא חטאה, וחשיד היצר הרע בזה), והולכים אל בית הדין, ודן עליהם דין הנשבעים, נשבעת הנשמה עליהם ונפטרת, ואם לא פרעת.

ויש חטאים שנאמר בהם ובניד כל אדם יחתום, ומראים לה חתימת ידיה, ויש חטאים שהם על תנאי שמתנה עליו לפרע אותם בעולם הזה, שהחטאים שלו במקומו, שלא יגבה אותם התובע אלא במקומו, ואלו הם חטאים של עשרים שנים, ויש חטאים למטה, שבארו הקדמונים שעד עשרים שנים מענישים למטה ולא למעלה, ויש חטאים שמענישים למעלה, ותובעים אותם למעלה בית הדין הגדול, ובשבילם ממשפנים את הנשמה למעלה, ולא מניחים לה לרדת למטה, אבל בחטאים שמענישים עליהם למטה, לא מענישים אותה למעלה ולא מעפבים אותו שם, ויש חטאים של הנשמה שגובים מהם בכל מקום, כמו ומקלל אביו ואמו, שנאמר בו מות יומת, מבית הדין שלמעלה ומבית הדין שלמטה, שנדונית בשני דינים, ומשום החטא הזה, בכל מקום שמוצאים אותה למעלה, גובים ממנה, ובכל מקום שמוצאים

דאית חובין דדיינין לה בדינים חמורים לנשמתא, ויתי מצוה דאיהי מטרוניתא פגון מצות תפלין, ואגינת עליה ופרישת גדפהא עליה, ולית רשו למקטרג לקרבא תמן, ואית חובין דמטרוניתא לית לה רשו לאגנא עליהו, הדא הוא דכתיב (שם יד) מעם מזבחי תקחנו למות.

אבר פקודין אית דאינון שפחות, מאלין פקודין דאינון על מנת לקבל פּרס, אף על גב דייתון לאגנא עליה, נטלי לון מקטרגין תחות רשותיהו, (נ"א נפקון לה מקטרגין מרשותיהו), ואית חובין אחרנין דאתקריאו חלוקי דיינין, על חובין דחולקין בהון, מנהון מטה כלפי חסד, ודיינין לה לנשמתא במקוון דאיהו דיני ממונות, ואית אחרנין דחולקין עליהו ואינון נוטין כלפי חובה, למידן לה בדיני נפשות, אם זכוון מתגברין על חובין דנין לה בדיני ממונות, וגבין מזכוון דאינון גמילות חסדים דיליה, ואם חובין מתגברין דיינין לה בדיני נפשות מסטרא דגבורה, וגבין בה נפש ורוח.

ולעילא לית משוא פנים בין זפאה לחיבא, וכן צריך להשוות לתתא גבי דינא זפאה עם חיבא, מסטרא דאמת עמודא דאמצעיתא, ולא יהא דינא רשאי למעבד משוא פנים לחד מנייהו בדינא, דבדינא דלעילא אתמר ביה (דברים יז) לא ישא פנים ולא יקח שחד, ווי ליה לדדינא לתתא דאשתיני מדדינא דלעילא, דאכחיש עובדא דבראשית, ולא יימא דא מהימנא מדא, דכמה דאיהו לתתא (שם טז יח) שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, לדדינא גופין, הכי אית לעילא שופטים ושוטרים לדדינא נשמתא, ולא יוקיר

אותה למטה, גובים ממנה ואין מצוה שאין לה רשות להגן עליה. שיש חטאים שדנים בדינים חמורים את הנשמה, ותבא מצוה שיהא גבירה כמו מצות תפלין, ומגנה עליו ופורשת כנפיה עליו, ואין רשות למקטרג להתקרב לשם, ויש חטאים שאין רשות לגבירה להגן עליהם, זהו שכתוב מעם מזבחי תקחנו למות.

אבר יש מצוות שהן שפחות, מאלו המצוות שהן על מנת לקבל פּרס, אף על גב שישבאו להגן עליה, נוטלים אותם המקטרגים תחת רשותם, (מוציאים אותה המקטרגים מרשותם) ויש חטאים אחרים שנקראים חלוקי דיינים, על חטאים שחולקים בהם, מהם מטה כלפי חסד, ודינים את הנשמה במקוון, שהוא דיני ממונות, ויש אחרים שחולקים עליהם והם נוטים כלפי חובה, לדון אותה בדיני נפשות. אם הזכיות מתגברות על החובות, דנים אותה בדיני ממונות, וגובים מהזכיות, שהם גמילות חסדים שלו, ואם החובות מתגברות, אז דנים אותה בדיני נפשות מצד הגבורה, וגובים בה נפש ורוח. ולמעלה אין משוא פנים, בין לצדיק בין לרשע, וכן צריך להשוות למטה גבי דין הצדיק עם הרשע, מצד של אמת העמוד האמצעי, ולא יהיה דין רשאי לעשות משוא פנים לאחד מהם בדין, שבדין שלמעלה נאמר בו לא ישא פנים ולא יקח שחד. אוי לו לדין למטה שמשפנה מהדין שלמעלה, שמכחיש מעשה בראשית, ולא יאמר זה נאמן מזה, שכמו שהוא למטה, שפטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, לדון גופים, כך יש למעלה שופטים ושוטרים לדון